

**WYCIĄG Z INFORMACJI PODLEGAJĄCYCH
UJAWNIENIENIU ZGODNIE Z POLITYKĄ
INFORMACYJNĄ ZACHODNIOPOMORSKIEGO
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO**

wg stanu na 31 grudnia 2019r.

WPROWADZENIE

Na podstawie art. 111a ust.4 Prawa Bankowego Zachodniopomorski Bank Spółdzielczy prezentuje niniejszy dokument przedstawiający opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń, informację o powołaniu komitetu do spraw wynagrodzeń, a także informację o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art.22aa.

Informacja została sporządzona w oparciu o założenia Polityki informacyjnej w Zachodniopomorskim Banku Spółdzielczym. Niniejszy dokument prezentowany jest na stronie internetowej Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego i stanowi wyciąg z dokumentu „ Informacje podlegające ujawnieniu zgodnie z polityką informacyjną Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego w Choszcznie”. Pełna wersja jest dostępna dla zainteresowanych **w sekretariacie w Centrali Banku w Choszcznie, przy ulicy Rynek 6 w godzinach 8.00-16.00 w każdy dzień roboczy.**

Zachodniopomorski Bank Spółdzielczy działa w województwie zachodniopomorskim i na terenie powiatu strzelecko drezdeneckiego – województwo lubuskie. Oferuje usługi na rzecz klientów detalicznych i instytucjonalnych. Poza Centralą Bank prowadzi działalność poprzez sieć jednostek organizacyjnych, prowadzących działalność operacyjną.

Wykaz jednostek organizacyjnych na dzień 31.12.2019r. wraz z ich lokalizacją przedstawiono w tabeli.

Jednostka Organizacyjna	Lokalizacja
Centrala	73-200 Choszczno, ul Rynek 6 , Tel. 0957657315
Oddział w Choszcznie	73-200 Choszczno, ul. Rynek 6, Tel. 0957657315
Oddział w Szczecinie	70-435 Szczecin, ul Jagiellońska 97, Tel. 0944322220
Oddział w Reczu	73-210 Recz, ul Kolejowa 15, Tel. 0957654016
Oddział w Drawnie	73-220 Drawno, ul. Kolejowa 25 , Tel. 0957682122

Oddział w Krzęcinie	73-231 Krzęcin, ul. Słoneczna 5, Tel. 0957655131
Filia Dobiegniew	66-520 Dobiegniew, ul. Obrońców Pokoju 6, Tel. 0957639430
Filia Choszczno	73-200 Choszczno, ul. Jagiełły 17e/6, Tel. 095715 9315
Filia Mierzyn	72-006 Mierzyn, ul. Welecka 1a, Tel 91 4882765

I. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.

Zachodniopomorski Bank Spółdzielczy, mając na uwadze realizację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. dostosował funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem do postanowień tej regulacji, obejmujący identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wdrożył proces szacowania kapitału wewnętrznego zapewniający jego adekwatność do profilu ryzyka Banku. Proces zarządzania ryzykiem w Banku jest prowadzony na podstawie pisemnych strategii i procedur przyjętych przez Zarząd Banku. Cele strategiczne, polityka banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatność kapitałowa podlegają akceptacji przez Radę Nadzorczą. Kluczowe dokumenty systemu zarządzania ryzykiem to :

- 1) *Strategia zarządzania ryzykiem w Zachodniopomorskim Banku Spółdzielczym;*
- 2) *Statut Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego;*
- 3) *Strategia działania Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego w Choszcznie na lata 2016-2020*
- 4) *Regulamin organizacyjny Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego.*
- 5) Podział zadań związanych z procesem zarządzania ryzykiem określa „*Strategia zarządzania ryzykiem w Zachodniopomorskim Banku Spółdzielczym*” oraz „*Regulamin organizacyjny Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego*”.

1. Zadania organów Banku w procesie zarządzania ryzykiem

Rada Nadzorcza Banku

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym:

- 1) zatwierdza, określony przez Zarząd, akceptowalny ogólny poziom ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie;
- 2) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd, strategię zarządzania Bankiem oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
- 3) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;
- 4) sprawuje nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem; nadzoruje ich przestrzeganie;
- 5) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 6) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania Bankiem;
- 7) sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków, w tym w szczególności w ramach przypisanych im obowiązków na pierwszym poziomie i drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w lit. a);
- 8) określa zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
- 9) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 10) corocznie ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem;.

Zarząd Banku:

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójne ze strategią zarządzania Bankiem, systemem zarządzania ryzykiem, w tym:

- 1) określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
- 2) opracowuje i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem;
- 3) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie procedur dotyczących zarządzania oraz zapewnia wdrożenie planów w zakresie systemu zarządzania ryzykiem opracowuje i akceptuje politykę oraz zapewnia wdrożenie procedur; monitoruje ich przestrzeganie;
- 4) odpowiada za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka;
- 5) zapewnia strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań, w tym: wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;
- 6) nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie;
- 7) nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku;
- 8) ustanawia odpowiednie zasady raportowania, w tym zasady raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej; ustanawia zasady raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku;
- 9) wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
- 10) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki wynagrodzeń;
- 11) zatwierdza przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku. Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w Strategii zarządzania ryzykiem w Zachodniopomorskim Banku Spółdzielczym w Choszczynie oraz zgodnie z regulaminem organizacyjnym Banku. W procesie zarządzania ryzykiem udział bierze Komitet Kredytowy działający w oparciu o Regulamin Komitetu Kredytowego.

W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje Zespół ds. ryzyk bankowych oraz stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, który w roku 2019 zajmował się identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyk uznanych za istotne w Banku. Zespół ten podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

2. Ryzyka istotne i cele strategiczne w zarządzaniu.

Do ryzyk istotnych w swojej działalności Bank zalicza:

- a) ryzyko kredytowe;
- b) ryzyko operacyjne;
- c) ryzyko walutowe;
- d) ryzyko koncentracji;
- e) ryzyko płynności;
- f) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- g) ryzyko kapitałowe;
- h) ryzyko braku zgodności.

3. Cele strategiczne w zakresie poszczególnych ryzyk

1) Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego, kontrahenta i koncentracji.

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako niewykonanie zobowiązania lub zagrożenie niewykonania zobowiązania; w ramach ryzyka kredytowego Bank wyróżnia:

1) ryzyko koncentracji wynikające z:

- uzależnienia się Banku od jednego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych,

- udzielana kredytów klientom z tej samej branży,
- stosowania tego samego rodzaju zabezpieczenia lub przyjmowania zabezpieczenia od tego samego dostawcy,

2) *Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka kredytowego, kontrahenta jest:*

- a) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- b) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie **9 %** (wskaźnik podany w wartości bilansowej brutto);
- c) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej **34 %**;
- d) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

3) *Bank realizuje cele strategiczne poprzez:*

- a) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- b) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności: weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- c) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB; Bank zakłada, że maksymalna kwota instrumentów finansowych, innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP nie może przekroczyć **20 %** funduszy własnych Banku.

- d) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym¹;
- e) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie **75 %** ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania;
- f) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

Przy realizacji celów strategicznych w zarządzaniu ryzykiem kredytowym uwzględnia się najważniejsze czynniki ryzyka kredytowego, którymi są:

- a) pogorszenie się koniunktury gospodarczej,
- b) pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy,
- c) pogorszenie sytuacji ekonomiczno- finansowej firm w branży,
- d) błędy pracowników Banku w ocenie wniosków,
- e) ryzyko towarzyszące przedsięwzięciu (np. pojawienie się silnej konkurencji, problemy z dostawcami lub odbiorcami),
- f) ryzyko prawne – nagła zmiana przepisów,
- g) rosnące zapotrzebowanie na kredyt przy niskich kapitałach własnych,
- h) brak pełnej informacji o zadłużeniu,
- i) brak pełnej informacji o powiazaniach kapitałowych lub organizacyjnych,
- j) ograniczone możliwości ubezpieczeń,
- k) konkurencja bankowa- obniżanie standardów celem zatrzymania kredytobiorcy, jako klienta Banku,
- l) czynniki losowe (katastrofy, śmierć lub choroba kredytobiorcy)
- m)wyłudzenia.

4) *Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka koncentracji jest:*

- a) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- b) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji zaangażowań określonych w ustawie Prawo Bankowe.

¹Aktywa o charakterze bankowym stanowią aktywa, nie wynikające z działalności handlowej (zgodnie z definicją zawartą w art. 92 CRR).

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
- b) ograniczenie łącznej kwoty dużych ekspozycji do poziomu **200 %** uznanego kapitału;
- c) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;

5) Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- a) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- b) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- c) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od **5,50 %** całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- d) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do **80%** ich udziału w portfelu kredytowym.

6) Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza:
 - a) **50%** - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenie,

- b) **65%** - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia i nie przekracza dwukrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ,
- c) **75 %** - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza dwukrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
- d) wskaźniki wymienione w lit. a-c mogą ulec:
 - podwyższeniu o 5 p.p. - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej nie przekracza 1 roku lub miejscem zamieszkania klienta jest gmina wiejska,
 - obniżeniu o 5 p.p. - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto powyżej 20 tys. mieszkańców,
 - pozostają bez zmian - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 1 rok i nie przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto poniżej 50 tys. mieszkańców;

2) stosowanie szczegółowych limitów LtV na poziomie :

a) w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, wartość wskaźnika LtV w momencie udzielenia kredytu nie powinna przekraczać poziomu:

- docelowo
- **80%** lub,
- **90%** w przypadku , gdy część ekspozycji przekraczających 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,

przy czym:

- dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie powstałych w okresie do **31.12.2014r.** wartość wskaźnika LtV nie powinna przekraczać **95%**;

- dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie powstałych w okresie od **01.01.2015r. do 31.12.2015r.** wartość wskaźnika nie powinna przekraczać poziomu **90%**;
- dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie powstałych w okresie od **01.01.2016r. do 31.12.2016r.** wartość wskaźnika LtV nie powinna przekraczać:
 - **85%** lub,
 - **90%** w przypadku , gdy część ekspozycji przekraczających 85% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP;

chyba, że odrębne regulacje kredytowe mówią o niższych wskaźnikach LtV

b) w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych, wartość wskaźnika LTV w momencie udzielenia kredytu nie powinna przekraczać poziomu:

- **75%** lub,
- **80%** w przypadku , gdy część ekspozycji przekraczających 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona , lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.

2) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów *detalicznych* , preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci *nieruchomości mieszkalnych*, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania 30 lat;

3) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:

- a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
- b) zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o **15 %** i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących dotyczących odsetek;

7) Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- a) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- b) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- c) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od **4 %** całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- d) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do **5%** ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na **7** lat;
- a) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza:
 - a) **50%** - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenie,
 - b) **65%** - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia i nie przekracza dwukrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ,
 - c) **75 %** - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza dwukrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
- d) wskaźniki wymienione w lit. a-c mogą ulec:
 - podwyższeniu o 5 p.p. - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej nie przekracza 1 roku lub miejscem zamieszkania klienta jest gmina wiejska,
 - obniżeniu o 5 p.p. - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto powyżej 20 tys. mieszkańców,

8) Bank ogranicza ryzyko kredytowe przyjmując następujące rodzaje zabezpieczeń:

w ramach zabezpieczeń rzeczywistych:

- a) hipotekę na nieruchomości,
- b) zastaw rejestrowy,
- c) przewłaszczenie rzeczy ruchomej,
- d) wpłatę określonej kwoty, spełniającej warunki określone w art. 102 ustawy Prawo bankowe,
- e) blokadę środków na rachunku w Banku lub innych bankach,
- f) cesję wierzytelności z umów handlowych,
- g) cesję wierzytelności z umów ubezpieczeniowych,
- h) inne, zaakceptowane indywidualną decyzją przez Bank;

w ramach zabezpieczeń nierzeczywistych:

- a) weksel własny i poręczenie wekslowe,
- b) gwarancję,
- c) poręczenie cywilne.

Wartość oraz adekwatność przyjętych zabezpieczeń spłaty kredytów jest przez Bank oceniana na poziomie uzależnionym od: ich stopnia płynności, długoterminowej stabilności wartości, ewentualnego czasu zbycia zabezpieczenia.

Wymogi minimalne dla uznania zabezpieczenia na nieruchomości:

a) pewność prawna:

- egzekucja w jurysdykcji krajowej,
- prawidłowość i terminowość rejestracji,
- prawidłowość ustanowienia,
- pewność realizacji w terminie – na podstawie prawidłowej umowy i przepisów prawa,

b) monitorowanie wartości:

- nie rzadziej niż raz w roku w odniesieniu do nieruchomości komercyjnych oraz nie rzadziej niż co trzy lata w odniesieniu do nieruchomości mieszkalnych,
- częściej, jeżeli wystąpiły istotne zmiany warunków rynkowych,
- do monitorowania i ponownych wycen - możliwość wykorzystywania metod statystycznych,
- aktualizacja wyceny dokonywana jest przez niezależnego rzeczoznawcę:
- jeżeli wartość danej nieruchomości obniżyła się w stosunku do cen rynkowych, więcej niż 10%

c) dokumentacja - określenie w procedurach:

- rodzaju akceptowanych przez bank nieruchomości mieszkalnych i komercyjnych,
- polityki udzielania kredytów zabezpieczonych nieruchomościami,

d) ubezpieczenie:

- określenie w procedurach konieczności posiadania adekwatnego ubezpieczenia nieruchomości,
- monitorowanie odnawiania polis ubezpieczeniowych nieruchomości.

Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z obowiązującymi w banku przepisami dotyczącymi ustanawiania prawnych form zabezpieczeń wierzytelności.

9) *Informacja na temat koncentracji kredytowej*

Bank monitoruje następujące rodzaje koncentracji zaangażowań:

- wobec pojedynczego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (koncentracja podmiotowa);
- w ten sam sektor gospodarczy (koncentracja branżowa);
- w ten sam rodzaj zabezpieczenia lub w tego samego dostawcę zabezpieczenia (koncentracja zabezpieczeń).

Bank odstępuje od monitorowania i ustanawiania limitów koncentracji w dany region geograficzny z uwagi na mały i jednolity teren działania.

10) *Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka płynności.*

Ryzyko płynności rozumiane jest jako ryzyko niewywiązania się z bieżących zobowiązań finansowych; w ramach ryzyka płynności Bank wyróżnia ryzyko koncentracji, rozumiane jako uzależnienie się Banku od jednego podmiotu (deponenta);

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;

- b) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) utrzymywanie przez Bank nadwyżki aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni (tolerancja ryzyka płynności);
- b) realizowanie strategii finansowania, o której mowa poniżej ;
- c) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- d) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- e) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
- f) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne z zachowaniem limitu przyjętego w Systemie Ochrony;
- g) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- h) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym;
- i) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- j) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;

- k) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Bank przyjął strategię finansowania, i zakłada że :

- a) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej **80%** pasywów ogółem;
- b) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- c) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- d) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- e) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

11) Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej.

Ryzyko stopy procentowej definiowane jest jako możliwy negatywny wpływ zmian stóp procentowych na wyniki oraz na fundusze własne banku.

- a) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- b) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- c) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej;

maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu łącznego ryzyka przeszacowania jako 25% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o saldo odpisów na odsetki od należności zagrożonych; maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego opisanego jako 5% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o saldo odpisów na odsetki od należności zagrożonych.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- b) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 1 % sumy bilansowej;
- c) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
 - stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa),
 - oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- d) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

12) Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka walutowego.

Ryzyko walutowe to niebezpieczeństwo pogorszenia się sytuacji finansowej banku w skutek niekorzystnej zmiany kursu walutowego.

Cele strategiczne w zakresie działalności walutowej obejmują:

- a) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- b) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- c) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak, aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- b) prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- c) utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych, które zaspokoją wypływy netto w danej walucie obcej;
- d) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- e) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

13) Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego.

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, w tym również ryzyko prawne;

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- a) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- b) racjonalizację kosztów;
- c) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- d) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- e) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- a) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- b) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;

- c) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- d) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- e) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- f) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

14) Cele strategiczne w zakresie ryzyka kapitałowego

Ryzyko kapitałowe jest rozumiane jako posiadanie przez Bank niewystarczającego poziomu funduszy własnych do pokrycia nieoczekiwanych strat;

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kapitałowego obejmują:

- a) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- c) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- d) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie, 13,875%;
- e) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie 10,875%;
- f) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 9,375% ;
- g) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie **89,44%**; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 11,18%;
- h) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił **90 %** kapitału Tier I;
- i) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;

- j) przekazywanie na fundusze własne minimum **90%** nadwyżki bilansowej;
- k) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum **0,50%** sumy bilansowej Banku;
- l) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów kapitałowych określonych współczynnikami kapitałowymi;
- m) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;
- n) utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

15) Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka braku zgodności

Ryzyko braku zgodności Bank definiuje jako skutki nieprzestrzegania przez bank przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- a) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
- b) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- c) dążenie i dbałość o:
 - wizerunek zewnętrzny Banku rozumiany jako instytucja zaufania publicznego,
 - pozytywny odbiór Banku przez klientów,
 - przejrzystość działań Banku wobec klientów,
 - stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- a) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- b) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;

- c) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- d) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

4. ZARZĄDZANIE, POMIAR I MONITOROWANIE RYZYK

1) Zarządzanie, pomiar i monitorowanie ryzyka kredytowego i koncentracji

Zarządzanie ryzykiem kredytowym portfela kredytowego Banku obejmuje działania polegające na:

- a) dywersyfikacji ryzyka i kształtowaniu bezpiecznej struktury portfela,
- b) badaniu jakości portfela,
- c) przeprowadzaniu testów warunków skrajnych portfela kredytowego.

Badanie ryzyka kredytowego i koncentracji portfela kredytowego w cyklu kwartalnym w Banku obejmuje:

a) analizę ilościową z uwzględnieniem:

- dynamiki oraz struktury podmiotowej portfela kredytowego i w podziale na jednostki organizacyjne,
- poziomu, dynamiki i struktury zobowiązań pozabilansowych ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
- poziomu, dynamiki i struktury ekspozycji kredytowych zagrożonych, zastosowanych pomniejszych podstawy tworzenia rezerw oraz wysokości utworzonych rezerw,
- poziomu oraz dynamiki znaczących, indywidualnie istotnych i dużych zaangażowani,

b) analizę wskaźnikową obejmującą w szczególności poniższe wskaźniki udziału:

- ekspozycji kredytowych zagrożonych (ogółem i w poszczególnych kategoriach) w ekspozycjach kredytowych,
- rezerw w ekspozycjach kredytowych zagrożonych ogółem,
- znaczących, indywidualnie istotnych i dużych zaangażowań w portfelu kredytowym,

c) poziomu oraz dynamiki ekspozycji kredytowych udzielonych osobom, o których mowa w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013,

- d) poziomu i dynamiki ekspozycji kredytowych zaangażowanych w branżę i instrument finansowy,
- e) poziomu i dynamiki EKZH,
- f) poziomu i dynamiki DEK,
- g) największego zaangażowania Banku w odniesieniu do limitów koncentracji, określonych w ustawie Prawo bankowe,
- h) oceny realizacji limitów zaangażowań,
- i) informacji o wartości bilansowej i pozabilansowej EKZH w stosunku do portfela kredytowego ogółem,
- j) informacji o wartości bilansowej i pozabilansowej DEK w stosunku do portfela kredytowego ogółem.

W przypadku wystąpienia wzrostu poziomu ryzyka w portfelu kredytowym Bank identyfikuje przyczynę. Po zidentyfikowaniu przyczyn wzrostu poziomu ryzyka, Bank powinien rozważyć podjęcie następujących działań:

- a) ograniczenie kwoty zaangażowania poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom, na duże zaangażowania kredytowe lub na pewne rodzaje kredytów o wysokim stopniu zbadanego ryzyka,
- b) ograniczenie skali całej akcji kredytowej Banku lub w odniesieniu do wybranych Oddziałów Banku,
- c) zwiększenie wartości zabezpieczeń,
- d) restrukturyzowanie zadłużenia,
- e) doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej, opracowanie odpowiednich procedur wewnętrznych,
- f) podejmowanie innych zindywidualizowanych działań zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

2) Zarządzanie i pomiar ryzyka płynności

Proces zarządzania ryzykiem płynności obejmuje:

- a) Zarządzanie płynnością krótkoterminową ;
- b) Zarządzanie płynnością średnio i długoterminową.

Raporty z zakresu ryzyka płynności pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- a) monitorowanie z odpowiednią częstotliwością poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- b) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności;
- c) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- d) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Monitorowanie ryzyka płynności obejmuje analizę:

- e) struktury i stabilności źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów;
- f) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- g) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności;
- h) analizy wskaźników płynności;
- i) ryzyka związanego z płynnością długoterminową;
- j) wyników testów warunków skrajnych;
- k) stopnia przestrzegania limitów;
- l) maksymalnego okresu (kasowej/bezgotówkowej) obsługi klientów, w przypadku zaistnienia utraty lub zagrożenia utraty płynności finansowej.

3) Zarządzanie, pomiar i monitorowanie ryzyka operacyjnego

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku obejmuje:

- a) identyfikację ryzyka ,
- b) pomiar i ocenę ryzyka,
- c) stosowanie narzędzi redukcji ryzyka,
- d) monitorowanie ryzyka w zakresie raportowania zdarzeń i strat operacyjnych oraz analizy kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w poszczególnych jednostkach organizacyjnych są kierujący tymi jednostkami.

Monitorowanie **ryzyka operacyjnego** jest przeprowadzane z wykorzystaniem:

- a) wyników samooceny ryzyka operacyjnego,
- b) wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- c) wyników audytu wewnętrznego,
- d) zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- e) kluczowych wskaźników ryzyka.

4) Zarządzanie, pomiar i monitorowanie ryzyka stopy procentowej

Bank do pomiaru narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- a) metodę luki
- b) metodę symulacji wyniku odsetkowego
- c) analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Pomiar i monitorowanie ryzyka stopy procentowej przeprowadza Zespół ds. ryzyk bankowych i kontroli wewnętrznej w okresach miesięcznych. W ramach monitorowania dokonuje się analizy:

- a) struktury aktywów i pasywów według stawek referencyjnych,
- b) wielkości luki niedopasowania w poszczególnych przedziałach przeszacowania dla aktywów i pasywów sklasyfikowanych według stóp referencyjnych,
- c) zmian wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy wg różnych scenariuszy,
- d) podstawowych wskaźników związanych z aktywami i pasywami oprocentowanymi,
- e) poziomu wykorzystania obowiązujących w Banku limitów, ograniczających poziom ryzyka stopy procentowej,
- f) innych ważnych informacji, ważnych z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

5) Zarządzanie i pomiar ryzyka kapitałowego

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne, tym samym oblicza kapitał wewnętrzny w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

- a) Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.

b) Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka.

c) Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych, o których mowa w ust. b, oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

Bank monitoruje ryzyko kapitałowe poprzez analizę :

- a) poziomu, struktury i zmian w funduszach własnych;
- b) poziomu uznanego kapitału
- c) poziomu i zmian współczynników kapitałowych, w tym struktury i zmian w aktywach ważonych ryzykiem;
- d) poziomu i struktury kapitału wewnętrznego;
- e) wyników testów warunków skrajnych;
- f) realizacji przyjętych limitów alokacji;
- g) realizacji planu kapitałowego.

6) Zarządzanie, pomiar i monitorowanie ryzyka walutowego

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega na wykonywaniu zadań operacyjnych związanych z działalnością walutową: zarządzanie rachunkami walutowymi Nostro Banku w Banku Zrzeszającym, obsłudze transakcji walutowych, lokowaniu nadwyżek środków walutowych, przestrzeganiu limitu w zakresie indywidualnych pozycji walutowych i limitu pozycji całkowitej, wyliczaniu bieżącej pozycji walutowej, przestrzeganiu limitów związanych z kupnem i sprzedażą walut obcych.

Monitorowanie ryzyka walutowego obejmuje analizę:

- a) pozycji walutowych indywidualnych i pozycji całkowitej,
- b) stanów depozytów walutowych,
- c) opłacalności i wyników ekonomicznych działalności walutowej,
- d) zestawienia aktywów i pasywów walutowych,
- e) wykorzystania limitów.

5. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ OSÓB

Postanowienia ogólne

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, określa zasady ustalania i wypłacania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w **Zachodniopomorskim Banku Spółdzielczym**, zwana dalej „Polityką”.

Celem wprowadzenia Polityki jest:

- 1) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego akceptowalny ogólny poziom ryzyka;
- 2) wspieranie realizacji przyjętej przez Bank strategii działania oraz strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) ograniczenie ryzyka konfliktu interesów.

Bank realizuje Politykę z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej z § 29 ust. 2 Rozporządzenia, tj. odpowiednio do formy prawnej w jakiej działa, rozmiaru działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności.

Postanowień niniejszej Polityki nie stosuje się do członków Rady Nadzorczej Banku na podstawie § 25 ust. 1 Rozporządzenia. Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie ustalone uchwałą Zebrania Przedstawicieli, bez podziału na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia.

Polityka opracowana została na podstawie:

- 1) **Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe** (Dz. U. z 1997 r. Nr 140, poz. 939 z późn. zm.), zwana dalej „Ustawą”;
- 2) **Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r.** w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;

- 3) **Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 604/2014 z dnia 4 marca 2014 r.** uzupełniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa na istotny wpływ na profil ryzyka instytucji.

Użyte w Polityce określenia oznaczają:

- 1) **Bank** – Zachodniopomorski Bank Spółdzielczy ;
- 2) **Rada Nadzorcza** – Rada Nadzorcza Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego.;
- 3) **Rozporządzenie** – Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 4) **Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 604/2014** – Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 604/2014 z dnia 4 marca 2014 r. uzupełniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa na istotny wpływ na profil ryzyka instytucji;
- 5) **stanowisko kierownicze/stanowisko istotne** – stanowisko pracy zajmowane przez osobę, której działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku;
- 6) **Zarząd** – Zarząd Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego ;
- 7) **Zebranie Przedstawicieli** – Zebranie Przedstawicieli Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego.

Bank prowadzi przejrzystą politykę wynagradzania osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze obejmuje:

- 1) **składniki stałe** – wynagrodzenie zasadnicze zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją określone w umowie o pracę, a także dodatki za staż pracy, jednorazowe odprawy i rekompensaty z tytułu zakończenia stosunku pracy lub inne świadczenia wynikające z przepisów Kodeksu pracy lub „Regulaminu wynagradzania

Członków Zarządu”, przysługujące na równych warunkach wszystkim pracownikom;

- 2) **składniki zmienne** – premie roczne.

Wynagrodzenia przyznawane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny.

Stałe składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia **za okresy roczne nie może przekraczać 50%** w odniesieniu do każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze.

Bank może zastosować wyższy stosunek zmiennych składników wynagrodzeń do stałych składników wynagrodzeń, jednak nie wyższy niż **100%**, na zasadach określonych w § 25 ust. 2 pkt 4) lit. a) Rozporządzenia oraz po spełnieniu łącznie następujących warunków:

- 1) osiągnięciu planowanego na dany rok wynik finansowy netto Banku na poziomie wyższym o min. 30%;
- 2) posiadaniu kapitałów własnych na poziomie zapewniającym uzyskanie łącznego współczynnika kapitałowego w wysokości wyższej niż zalecany przez KNF na dany rok.

Łączna wysokość premii rocznej przyznanej osobom zajmującym stanowiska istotne nie może ograniczać zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych i nie może być wyższa, niż **10%** rocznego, zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto Banku za dany rok podlegający ocenie.

STANOWISKA KIEROWNICZE

Zgodnie z określoną w § 29 ust. 2 Rozporządzenia zasadą proporcjonalności i przeprowadzoną przez Bank oceną kryteriów jakościowych i odpowiednich kryteriów ilościowych określonych w Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 604/2014 przez osoby zajmujące stanowiska istotne w Banku, rozumie się wyłącznie członków Zarządu, związanych z Bankiem umową o pracę, ponieważ:

- 1) Bank jest działającą na rynku lokalnym spółdzielnią, która nie jest znaczącą jednostką pod względem rozmiaru działalności i ryzyka związanego z prowadzoną działalnością oraz funkcjonującą w Banku struktury organizacyjnej;
- 2) Bank działa na terenie województwa zachodniopomorskiego, zgodnie ze Statutem;
- 3) decyzje w zakresie inwestycji w instrumenty finansowe i kapitałowe oraz decyzje kredytowe powyżej 2% FW Banku, są podejmowane tylko przez Zarząd;
- 4) tylko Zarząd ustala limity ograniczające narażenie Banku na ryzyko oraz decyduje o profilu podejmowanego ryzyka;
- 5) oprocentowanie depozytów jest ustalane uchwałą Zarządu Banku; możliwość indywidualnego podwyższania oprocentowania (stopa negocjowana) należy do kompetencji Zarządu oraz poszczególnych członków Zarządu w ramach posiadanych kompetencji.

Osoby zajmujące stanowiska kierownicze, zobowiązane są do niekorzystania z indywidualnych ubezpieczeń dotyczących wynagrodzenia i odpowiedzialności w celu podważenia skutków uwzględniania ryzyka w ramach realizacji niniejszej Polityki.

ZASADY OCENY EFEKTÓW PRACY CZŁONKÓW ZARZĄDU

Podstawą oceny efektów pracy są kryteria dotyczące oceny wyników całego Banku, a także ocena indywidualnych wyników danego członka Zarządu.

Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza.

Ocena ta dokonywana jest po zakończeniu roku obrachunkowego, nie później niż do końca **czerwca roku następującego po okresie oceny**, i obejmuje 3 lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę. **W przypadku pełnienia przez członka Zarządu funkcji przez okres krótszy niż 3 lata, dopuszcza się możliwość oceny efektów pracy członka Zarządu za okres co najmniej 1 pełnego roku obrachunkowego.**

Ocena wyników całego Banku powinna obejmować koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnane w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

- 1) **zysku netto w odniesieniu do realizacji planu finansowego;**
- 2) **wskaźnika należności zagrożonych całego portfela kredytowego w odniesieniu do wartości określonej w strategii działania banku;**
- 3) **łącnego współczynnika kapitałowego w odniesieniu do wartości określonej w strategii działania banku;**
- 4) **wskaźnika płynności LCR w odniesieniu do wartości określonej w strategii działania banku.**

Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

- 1) efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie;
- 2) pozytywną ocenę kwalifikacji;
- 3) uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy;
- 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrole Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.

Członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie wykonanie planu finansowego zostało zrealizowane w zakresie:

- 1) **zysku netto – na poziomie min. 90 %;**
- 2) **wskaźnika należności zagrożonych – na poziomie nie wyższym niż max. wartość określona w Strategii działania Banku ;**
- 3) **łącnego współczynnika kapitałowego – na poziomie nie niższym niż min. wartość określona w Strategii działania Banku;**
- 4) **wskaźnika płynności LCR na poziomie nie niższym niż minimalna wartość określona w Strategii działania Banku.**

W przypadku kryteriów określonych powyżej członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie:

- 1) dokonano pozytywnej oceny efektów pracy realizacji zadań członka Zarządu wynikających z zakresu jego obowiązków i odpowiedzialności;
- 2) uzyskał pozytywną ocenę kwalifikacji;
- 3) uzyskał absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy;
- 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny przeprowadzony przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrola Komisji Nadzoru Finansowego, nie wykazały istotnych uchybień w obszarze nadzorowanym przez danego członka Zarządu.

Członek Zarządu uzyskuje pozytywną ocenę tylko i wyłącznie w przypadku spełnienia wszystkich przesłanek wskazanych powyżej **oraz dodatkowo w przypadku spełnienia indywidualnych zadań przypisanych dla poszczególnych członków Zarządu, gdy zostały one wyznaczone.**

Rada Nadzorcza dokonuje oceny członka Zarządu Banku, w której zawarto elementy oceny opisane w, podejmowanej odrębnie dla każdego członka Zarządu.

ZASADY PRYZNAWANIA I WYPŁACANIA REGULAMINOWEJ PREMII ROCZNEJ

Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku.

Na podstawie przeprowadzonej oceny Rada Nadzorcza podejmuje decyzję w formie uchwały o przyznania premii rocznej i jej wysokości dla poszczególnych członków Zarządu w przypadku oceny pozytywnej.

Wypłata premii rocznej jest zmniejszana w przypadku nieobecności członka Zarządu w okresie podlegającym ocenie trwającej dłużej niż 6 m-cy.

Premia roczna nie jest przyznawana w przypadku:

- 1) negatywnej oceny pracy członka Zarządu,
- 2) zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych;
- 3) o którym mowa w art. 142 ust. 1 Ustawy Prawo bankowe;
- 4) zagrożenia upadłością;
- 5) gdy członek Zarządu uczestniczył w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub był odpowiedzialny za takie działania;
- 6) nie spełnienia odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.

Przyznana członkowi Zarządu premia roczna wypłacana jest jednorazowo w formie pieniężnej, w terminie **14 dni roboczych** po podjęciu uchwały przez Radę Nadzorczą.

Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu pod kątem wypłaty regulaminowej premii rocznej obejmuje wyłącznie okres zatrudnienia członka Zarządu Banku w trakcie okresu podlegającego ocenie.

TRYB ODWOŁAWCZY

Członkom Zarządu Banku przysługuje prawo odwołać się do Rady Nadzorczej Banku w przypadku zmniejszenia lub nie przyznania uznaniowej premii rocznej, na zasadach określonych w „Regulaminie przyznawania i wypłaty premii rocznej dla Członków Zarządu”.

PRZEPISY KOŃCOWE

Politykę zatwierdza Rada Nadzorcza, która raz w roku dokonuje jej weryfikacji oraz przygotowuje i przedstawia Zebraniu Przedstawicieli raz w roku raport z oceny funkcjonowania Polityki w Banku.

Zebranie Przedstawicieli dokonuje oceny, czy ustalona Polityka sprzyja rozwojowi i bezpieczeństwu działania Banku.

Wdrożenie Polityki podlega niezależnemu wewnętrznemu przeglądowi dokonywanemu nie rzadziej niż raz w roku przez Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej. Raport z przeglądu Polityki przedstawiany jest Radzie Nadzorczej.

Niniejsza Polityka wchodzi w życie z dniem podjęcia Uchwały Rady Nadzorczej.

Zbiornicze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń Zarządu Zachodniopomorskiego Banku Spółdzielczego wg stanu na 31.12.2019r.

Wartość wynagrodzeń członków Zarządu Banku za rok obrotowy 2019 wyniosła:

1. wynagrodzenie stałe – 703.660,00 zł.,
2. wynagrodzenie dodatkowe – 147.481,51 zł.

Wynagrodzenie dodatkowe wypłacone zostało w formie dodatkowych świadczeń pozapłacowych, przychodu z tytułu korzystania z samochodów prywatnych do celów służbowych oraz z tytułu premii rocznej.

6. Ujawnienia w zakresie spełniania art. 22aa Ustawy Prawo bankowe

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu spełniają wymogi określone w art.22aa Ustawy Prawo bankowe. Ocena kolektywna Zarządu za rok 2018 została dokonana przez Radę Nadzorczą w dniu 28.12.2018r. i przyjęta Uchwałą Nr 79/RN/2018. Ocena kolegialna Rady Nadzorczej za rok 2018 została dokonana przez Zebranie Przedstawicieli w dniu 29.04.2019r. i przyjęta Uchwałą Nr 12/ZP/2019. Ponadto indywidualne oceny kwalifikacji członków

Zarządu zostały dokonane i przyjęte na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 28.12.2018r. Uchwałami 75/RN/2018, 76/RN/2018, 77/RN/2018, 78/RN/2018, natomiast indywidualne oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej dokonywane były i przyjmowane przez Zebranie Przedstawicieli w dniu 29.04.2019r. Uchwałami 11/1/ZP/2019, 11/2/ZP/2019, 11/3/ZP/2019, 11/4/ZP/2019, 11/5/ZP/2019, 11/6/ZP/2019, 11/7/ZP/2019, 11/8/ZP/2019.

7. Ujawnienia w zakresie spełniania art. 22aa Ustawy Prawo Bankowe

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu spełniają wymogi określone w art.22aa Ustawy Prawo bankowe. Ocena kolektywna Zarządu za 2019 rok została dokonana przez Radę Nadzorczą w dniu 23.12.2019r. i przyjęta Uchwałą Nr 82/RN/2019. Ponadto indywidualne oceny kwalifikacji członków Zarządu zostały dokonane i przyjęte na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 23.12.2019r. Uchwałami 78/RN/2019, 79/RN/2019, 80/RN/2019 i 81/RN/2019.

Oceny kolegialnej i oceny indywidualnej członków Rady Nadzorczej za 2018 rok dokonano na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 29.04.2019 r., kolejna ocena za 2020 rok – zgodnie z „Polityką oceny odpowiedniości kandydatów na członków Rady Nadzorczej, członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej w Zachodniopomorskim Banku Spółdzielczym” odbędzie się w 2021 roku.

8. Ujawnienia w zakresie funkcjonowania kontroli wewnętrznej

1) Struktura organizacyjna systemu

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka i skali działalności Banku.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszej linii obrony odpowiedzialne są za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.

Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie. Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matrycę funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach.

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

Celem systemu kontroli wewnętrznej Banku jest wspomaganie zarządzania Bankiem, realizacja wyznaczonych celów, w tym usprawnianie realizacji zadań Banku oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilnego jego funkcjonowania, przyczyniające się w szczególności do zapewnienia:

- a) skuteczności i efektywności działania Banku,
- b) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- c) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- d) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębniona jest:

- a) funkcja kontroli, na którą składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli,

- b) komórka do spraw zgodności, której zadaniem jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami zewnętrznymi, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie.
- c) niezależną komórkę audytu wewnętrznego – komórka Spółdzielni wykonująca zadania związane z przeprowadzaniem audytu w Systemie Ochrony.

Na wszystkich poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej stosowane są odpowiednie mechanizmy kontrolne lub niezależne monitorowanie ich przestrzegania.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii. Za monitorowanie odpowiednio: poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych oraz pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada komórka kontroli wewnętrznej oraz komórka do spraw zgodności. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem:

- a) celów systemu kontroli wewnętrznej,
- b) złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych,
- c) liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych,
- d) ryzyka zaistnienia nieprawidłowości,
- e) zasobów poszczególnych linii obrony, w tym kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności pracowników tych linii,
- f) zasady proporcjonalności.

2) Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego.

Rada Nadzorcza na podstawie wyników inspekcji Komisji Nadzoru Finansowego oraz sprawozdań z kontroli za I i II półrocze 2017 r. pozytywnie adekwatność i skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w 2017 r.